

Núria Feliu al Palau (Robert)

***Núria Feliu al Palau (Robert)* és una proposta del Departament de Cultura i el Palau Robert. Comissariada per Òscar Dalmau i amb un guió de Julià Guillamón, compta també amb Fermí Puig (Documentació), el despatx Llamazares Pomés Arquitectura (Museografia) i el disseny gràfic de Estudi Duró.**

L'exposició presenta, al llarg de 5 ambients, un recorregut per la vida i obra de l'artista, des dels seus orígens artístics fins a la seva eclosió i consagració, conreant tots els estils i sent part activa de la vida cultural i social del seu temps. Es pot veure a la sala 3 del Palau Robert fins al 19 de maig. L'accés hi és lliure i gratuït.

Núria Feliu (1941-2022) és una artista singular en la música catalana. Al marge dels cantautors, esdevé la intèrpret que faltava. No escriu música ni lletres, però s'associa amb poetes i compositors que fan textos i melodies expressament per a ella. En una època de forta influència de la cançó francesa, aposta pel repertori nord-americà: jazz, musicals i cançons de pel·lícules.

Toca tots els gèneres populars —del cuplet al bolero—, recorrent el país amunt i avall amb la seva orquestra. És rebel i emprenedora: fitxa per a una discogràfica de Madrid amb la condició de continuar enregistrant en català i acaba creant la seva pròpia productora per poder editar els discos que vol. El seu nom s'associa a la reivindicació de la música viva, a la defensa de la llengua catalana, als moviments socials de barri i a la lluita antifranquista.

Antiga senyal de metro del barri de Sants

Durant molts anys «fer un Palau» va ser una fita en la carrera dels músics. El Palau de la Música Catalana era un lloc de comunió amb el públic, amb la cultura i el país. Per això hem titulat «Núria Feliu al Palau (Robert)» aquesta exposició que vol homenatjar la seva trajectòria i descobrir-la a les noves generacions.

Sala 1: Sants, el primer escenari

Una parada del mercat és un petit escenari. Les dependents hi actuen cada matí. Vestides i pintades, sota la llum dels focus, com si fossin al teatre, interactuen amb un públic que les coneix i les estima. La botiga familiar del mercat de Sants, on Núria Feliu ven llegums i conserves, és el primer escenari.

Núria Feliu conrea des de ben jove el teatre amateur. Amb la companyia Teatre Experimental Català treballa per normalitzar la llengua. Representa obres de Jean Cocteau i Albert Camus, entre d'altres, i n'estrena d'autors com Joan Brossa i Manuel de Pedrolo. Aquí coincideix amb actors que acabaran sent professionals, com Alfred Lucchetti, Nadala Batiste i Jordi Torras. En l'obra Les arrels, d'Arnold Wesker, canta dalt l'escenari. Ha nascut una cantatriu.

Àmbit 1. Sants, el primer escenari

Donald Duc (l'ànec Donald sense *k*) és el nom d'un grup de música ie-ie format per Josep Maria Serra (guitarra), Toni Soler (baix), Joan Comellas (piano), Lluís

Prensa

Gomis (bateria, que acabarà sent el bateria dels Sírex) i Núria Feliu, que hi canta entre 1960 i 1962. Compagina la música amb el teatre fins que el 1965 deixa l'art dramàtic per dedicar-se a cantar professionalment.

El 1961 els germans Josep i Ignasi Espar i Ticó, Francesc Cabana i Josep Maria Macip, amb cent vint accionistes, creen la discogràfica Edigsa per donar suport i visibilitat a la música en català. El 1965 fitxen Núria Feliu i posen al seu servei lletristes com Josep Maria Andreu, Jaume Picas o Jordi Sarsanedas, i músics com Lleó Borrell, Francesc Burrull o Antoni Ros Marbà.

L'actuació al Palau de la Música Catalana el 8 de maig del 1965 és un gran èxit. Núria Feliu hi estrena *Gent*, acompanyada del pianista Francesc Burrull. Sis mesos després, torna al Palau i comparteix cartell amb Joan Manuel Serrat i Raimon.

Sala 2: Jazz, jazz, jazz!

«Per què no cantes uns quants estàndards americans, com “Misty” o “Loverman”, que són tan bonics i que aquí ningú no s'hi veu amb cor?» Albert Mallofré, un dels impulsors del jazz a Catalunya, ho proposa a la Núria l'agost de 1965, quan només ha gravat dos discos. «L'acompanyament es trobaria de seguida, al Jamboree, per exemple.» Així comença una llarga relació amb el jazz, que cristal·litza en un disc mític i actuacions inoblidables.

Àmbit 2. Jazz, jazz, jazz

L'etapa de Núria Feliu a Edigsa és curta però intensa. Entre 1965 i 1966 hi publica 6 discos, 36 cançons, que li permeten col·laborar amb músics de primera fila, ser reconeguda i esdevenir una gran dama del jazz. Les adaptacions que Jaume Picas fa dels estàndards nord-americans i les fotografies i els dissenys de Jordi Fornas tenen un paper molt important en la ràpida connexió amb el públic.

El 1965 Albert Mallofré presenta Núria Feliu a Tete Montoliu, que n'ha escoltat els primers discos, però que no la coneix personalment. Set anys més gran que la Núria, ja és un músic famós, que ha tocat amb grans estrelles del jazz. És una

trobada providencial. A més de l'entesa musical hi ha una gran sintonia personal basada en el catalanisme, el Barça, l'ambició artística i la visió universal.

L'abril de 1967, la Cambra de Comerç espanyola a Nova York organitza la Setmana de Barcelona. La cloenda es fa al saló principal del Waldorf Astoria, un hotel de luxe a Manhattan, ple a vessar de personalitats de la política, els negocis i la cultura dels Estats Units. Núria Feliu hi fa un recital memorable acompanyada al piano per Tete Montoliu.

Lou Bennett és un organista de *jazz* nord-americà que passa temporades a Barcelona tocant al Jamboree. Gràcies a la intermediació d'Albert Puig Palau, enregistra un disc amb Núria Feliu i «els seus amics». Aquests amics enigmàtics són Tete Montoliu, Eric Peter i Billy Brooks, que tornen a coincidir amb ella. Però Tete té contracte amb la discogràfica Concèntric i no pot aparèixer en els crèdits d'un disc d'Edigsa.

L'octubre de 1966 Núria Feliu deixa Edigsa i fitxa per Hispavox, un segell de Madrid que edita Sara Montiel, Raphael i Karina. Hispavox li ofereix un so orquestral d'alta qualitat i crea per a ella la «Sèrie Estel», dedicada exclusivament a gravar música en català. Aquí continua adaptant estàndards de jazz que l'acompanyaran durant tota la seva carrera: «Potser mai», «Recordaré l'abril», «A San Francisco» o «Mitges brillants».

Sala 3: Musicals i cinema

El cinema i els espectacles musicals que triomfen a Europa permeten a Núria Feliu connectar amb la gran tradició dels *chansonniers* d'abans de la guerra. Per al seu repertori tria les cançons que més li agraden, les que connecten millor amb la seva vocació d'artista popular. D'aquesta manera crea un públic nou per a la música en català, diferent del dels cantautors, que omple les sales de festes i els envelats de les festes majors.

Núria Feliu està al dia dels musicals que s'estrenen a Broadway, al West End de Londres i a París als anys seixanta i setanta. Hi va de viatge, compra discos, veu espectacles i en guarda els programes de mà. Algunes de les cançons que escolta en aquests espectacles les fa adaptar al català i les incorpora al seu repertori. A Londres descobreix els espectacles de música dels anys trenta i la moda del *camp*.

Cançoner del musical 'Cabaret'

El retaule del flautista de Jordi Teixidor, amb música de Carles Berga, és una sàtira política inspirada en *El flautista d'Hamelin*. S'estrena el 1970 al teatre de l'Aliança del Poblenou. Passa al teatre C.A.P.S.A del carrer Aragó i té un èxit impressionant: s'està més d'un any en cartell. Se'n fa un disc que edita Hispavox, on Núria Feliu hi fa de narradora, al costat de Pau Garsaball.

El Papagayo, a la Ronda del General Mitre, tocant a Balmes, és una boïte creada el 1964 per Josep Llorens Cervera, *Chufó*. Hi actuen moltes figures de la televisió. Núria Feliu hi canta regularment des de 1967. Allà hi presenta molts dels seus discos fins que el local tanca i el seu local fetitxe esdevé la Cúpula Venus, a les golfes del Teatre Principal de la Rambla. Als anys vuitanta hi presenta tres grans espectacles dirigits per Ventura Pons amb vestuari i escenografia d'Enric Majó.

Jesus Christ Superstar i *Emmanuelle* són grans èxits del cinema dels anys setanta. Núria Feliu n'enregistra les cançons en català, abans que ningú, i té la gosadia de posar-les a la cara A i a la cara B del mateix single. Des dels inicis a Edigsa esquitxa els seus discos amb cançons de pel·lícules fins que el 1974 hi dedica tot un LP titulat *Cinema ranci... i cinema d'avui: de Roberta (1935) a El golpe (1973) i d'El Mag d'Oz (1939) a El Gran Gatsby (1974)*.

A la pel·lícula de Jordi Grau *Una historia de amor* (1967), protagonitzada per Simón Andreu, Serena Vergano i Teresa Gimpera, Núria Feliu hi té un petit paper. Hi interpreta una cançó en català, amb lletra del director i música de Lleó Borrell, que parla de la passió. La Núria canta mentre Daniel -que espera un fill de la seva dona, María-, s'emboïca amb la seva cunyada, en un local amb poca llum: "el cor fa la llei amb la seva mà".

Sala 4: Els gèneres populars

Núria Feliu, amb el seu carisma, té un paper cabdal en la recuperació dels gèneres populars als anys setanta. En primer lloc el cuplet del qual existia una memòria sentimental, mig esborrada pel franquisme. I també el bolero, que havia tingut un gran protagonisme en la postguerra. Amb aquests gèneres, reviscuts, actualitzats i -en el cas del bolero-, adaptats al català, la Núria puja als escenaris de sales de festes, places i envelats.

Als anys vint i trenta del segle passat, el Paral·lel de Barcelona és un dels grans escenaris musicals d'Europa. El cuplet -un monòleg musical interpretat per una dona, de tema costumista, picant i de vegades polític- hi té un èxit extraordinari. L'any 1970 Núria Feliu i Guillermina Motta recuperen la tradició del cuplet en català, amb dos LPs que queden per a la història: *El cuplet a Barcelona* de la Núria, que és el primer disc d'or cantat en català, i *Remena nena* de la Guillermina

Premsa

Mistinguett (Jeanne Florentine Bourgeois, 1875-1956) és la cantant estrella del Moulin Rouge i un dels grans noms de la música popular europea dels anys trenta. Actua al Teatre Apolo de Barcelona, el 1931, en la primera d'una sèrie de visites que deixen un record perdurable. Quaranta anys més tard Núria Feliu grava un disc d'homenatge i hi incorpora la cançó "Je vous ai reconnu" que enceta molts dels seus concerts: "Ja us he reconegut".

Detall d'una de les zones de l'Àmbit 4. Els gèneres populars.

La passió de Núria Feliu per la música popular la duu a explorar gèneres d'aquí i de fora. Els germans Albert i Narcís Vidal amb Josep Mira, tenen un gran èxit internacional amb el Trío Los Guacamayos. Núria Feliu hi enregistra *Escolta'm* (1975) amb versions catalanes dels boleros més famosos. Amb la Cobla La Principal de la Bisbal actua a Caracas el febrer de 1974, convidada per la comunitat catalana de Veneçuela. El 1994 grava un disc de sardanes cantades: *Us ho devia*.

La trajectòria de Núria Feliu pren força per la voluntat d'explorar nous camins i per la independència artística. Per poder enregistrar la música que vol, al marge de les exigències i els criteris comercials de les companyies discogràfiques, als anys setanta crea la seva pròpia productora. S'autoedita els discos, grava altres artistes, publica llibres i, fins i tot, munta exposicions.

Sala 5: Diva i icona

Quan Núria Feliu enregistra les primeres cançons, als anys 60, triomfa la cultura pop, que es manifesta en discos i cartells, àlbums de cromos i còmics, programes de televisió i concursos de cançó. L'artista s'identifica amb una imatge reproduïda en múltiples suports i esdevé una icona. Aquesta popularitat, que transcendeix la música, és un element molt valuós que la Núria fa servir per reivindicar la catalanitat, la música en directe o els valors de la vida de barri contra la gentrificació.

Núria Feliu trenca barreres a la música en català, també pel que fa a la imatge. Pot aparèixer a la coberta de revistes per a noies i també al setmanari rocker *Discoexpres*. Se'n fan pòsters, tires còmiques, samarretes, postals i cromos. Cantant en català, la Núria és popular a tot l'estat espanyol.

Les retransmissions televisives en directe disparen la popularitat dels concursos de cançó, amb Eurovisió al capdavant. El 1969 la Núria participa a l'Olimpíada de la Cançó d'Atenes, amb "Senzillament" de Lleó Borrell i Josep M. Andreu i el 1969 guanya la IX Copa d'Europa de la Cançó a Knokke, Bèlgica, fent equip amb Conchita Bautista, Peret, Guillermina Motta i Pere Gené dels Lone Star.

Àmbit 5. Diva i icona.

Prensa

Núria Feliu és coneguda i reconeguda allà on va, en gran part gràcies als mitjans de comunicació, amb qui té una relació estreta. La TVE franquista li dedica monogràfics, tot i cantar en català. Arriba a tenir el seu propi xou de televisió (*Al caliu de la Feliu*, 1984), col·labora en diferents espais i fa aparicions estel·lars a sèries de comèdia. També presenta diversos programes a Catalunya Ràdio, fa publicitat per a Gallina Blanca o Cinzano i actua en pel·lícules dirigida per Jordi Grau i Ventura Pons.

El 1977 Núria Feliu té un paper destacat en la campanya per defensar la música en directe a les sales d'espectacles que prescindeixen de músics perquè hi sona música preenregistrada. La seva amiga Colita la fotografia encapçalant la manifestació. La Núria participa en altres actes reivindicatius, com el concert contra l'entrada a l'OTAN, i s'implica en activitats del barri per recuperar les Cotxeres de Sants o la fàbrica de Can Batlló.

El 2016 apareix el disc i l'espectacle *La pols i l'era*, que connecta els intèrprets del pop català dels anys seixanta amb músics i cantants d'ara. Núria Feliu hi té un paper principal. Hi grava la seva última cançó amb un videoclip divertit al costat d'Òscar Dalmau. Alhora Julià Guillamon i Albert Planas li dediquen una de les cartes del bar Velódromo de Barcelona per reivindicar la Núria també com a icona gai.

La personalitat de Núria Feliu ha atret alguns dels fotògrafs més destacats. Uns n'han retratat l'alegria i el dinamisme de la joventut, quan tots els camins s'obren davant seu. D'altres el recolliment i el misteri de la maduresa, quan enregistra els grans discos de cuplets i musicals. La Núria domina la posada en escena i sap crear imatges i ambients suggeridors. Sovint, els fotògrafs són amics amb qui estableix una llarga relació de complicitat.

Núria Feliu actua a tot arreu: del plató de televisió a l'envelat, del gran teatre a la plaça major, sempre envoltada del públic. Quan ja no es veu amb forces de cantar continua recorrent el país recitant poesia i acudint allà on la requereixen per presentar tota mena d'actes. La gent se l'estima i vol que de la seva estada li'n quedi un record. Al llarg de més de cinquanta anys de carrera, la Núria recull centenars d'obsequis de tots els llocs que visita. Molts d'ells es conserven a l'Arxiu Municipal del Districte de Sants-Montjuïc.

Tot això i molt més, mitjançant documents inèdits, audiovisuals, objectes personals, enregistraments, partitures, portades de discs, retalls de diari i música, molta música, conforma l'exposició, que es completa amb tres concerts:

- El dia 14 d'abril, al Palau Robert, actuarà la Big Band de Granollers en un concert batejat, precisament, com a *Homenatge a Núria Feliu*

Premsa

- El 15 de maig, un gran concert al Palau de la Música durà Núria Feliu al temple de la música catalana
- Finalment, el 19 de maig, novament al Palau Robert, diversos artistes intervindran en el concert *Feliu icònica*, ideat i organitzat per Andreu Rami.